

Переговори стосовно Угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС

Інформаційні замітки для зацікавлених сторін 3

Сприяння торгівлі

Заходи сприяння торгівлі спрямовані на спрощення проходження товарів через кордон та передбачають спрощення процедур та документації, забезпечення прозорості процесу, швидкого митного оформлення, узгоджених дій різних контролюючих органів, адекватних процедур апеляції та правового захисту, ефективних митних систем та засобів забезпечення транзиту. В процесі переговорів стосовно угоди про вільну торгівлю (УВТ) зазвичай вивчаються способи спрощення процедур та поліпшення ефективності на кордоні шляхом гармонізації митного законодавства та процедур, а також шляхом узгодження бажаних показників ефективності.

Травень 2008 року

Звіт підготували:

Кріс Косгроув
та
Марк Хейлієр
експерти компанії

СТА
ECONOMIC & EXPORT ANALYSTS LTD

505 Pinner Road, Harrow HA2 6EH, United Kingdom

Tel: (+44) 870 199 5835 Fax: (+44) 870 383 5011

office@ctaeconomic.com

www.ctaeconomic.com

ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Національний рівень

В процесі вступу до Світової організації торгівлі (СОТ), Україна ухвалила законодавство, яке повністю відповідає митним правилам СОТ та пов'язаним процедурам. Крім того, Україна ухвалила Митний кодекс та внесла зміни до Закону України "Про єдиний збір, що сплачується на контрольно-пропускних пунктах на державному кордоні України" з метою спрощення митних процедур та оптимізації процесу митного оформлення.

Право оскарження дій українських митних органів, або дій будь-яких державних відомств, гарантовано відповідно до норм законодавства.

Угоди між Україною та ЄС

План дій Україна - ЄС встановлює повний перелік пріоритетних завдань в сфері сприяння торгівлі, в тому числі "поступове скасування обмежень та нетарифних обмежень, які заважають двосторонній торгівлі та реалізації необхідних регуляторних реформ".

Були досягнуті конкретні домовленості про:

- приведення у відповідність митного законодавства та впровадження стандартів ЄС для реалізації принципу здійснення митного контролю на основі ризику та створення необхідної організаційної структури;
- вдосконалення діяльності митної служби;
- спрощення та модернізація митних процедур на кордоні та на території країни;
- гармонізація існуючих вимог щодо ліцензування імпорту та реєстрації з відповідними вимогами ЄС.

Зобов'язання в рамках СОТ

В рамках дохійської програми розвитку СОТ, члени СОТ погодилися 31-го липня 2004 року розпочати переговори з питань сприяння торгівлі. Будь-яка угода в рамках СОТ має бути ухвалена та реалізована Україною в рамках єдиного етапу. Метою цих переговорів є пояснення та вдосконалення діючих положень СОТ, особливо положень, пов'язаних із забезпеченням більшої прозорості в сфері регулювання торгівлі (ГАТТ, Стаття X); спрощенням, стандартизацією та модернізацією процедур імпортування, експортування та митних процедури (ГАТТ, Стаття VIII) та поліпшенням умов для транзиту товарів (Стаття V ГАТТ).

Незважаючи на те, що ще немає узгодженого тексту для нової угоди, існує широкий консенсус щодо сфери дії цієї угоди:

- публікація усіх торговельних правил, можливо з використанням національних Інтернет сторінок, для полегшення глобального доступу;
- створення пункту запитів з питань сприяння торгівлі;
- наголос на необхідності повідомляти про нові та змінені торговельні заходи до застосування останніх з тим, щоб надати час для консультацій;
- публікація попередніх рішень для інформування про те, який режим країна планує застосовувати до нових імпортованих товарів -

класифікація, критерії оцінки, зменшення мита та застосування квот;

- публікація інформації про збори та платежі, а також нагляд за цими платежами, щоб забезпечити, щоб вони не перевищували вартість наданих послуг (скасування адвалерних платежів);
- спрощення формальних вимог та документації, встановлення обмежень на вимоги щодо супроводжуючої документації, особливо у разі використання системи електронної документації – дехто пропонував підхід на основі єдиного документу;
- створення “єдиного вікна” для адміністрування операцій з імпорту /експорту;
- обробка документації до прибуття товару, щоб забезпечити негайне митне оформлення товару після його прибуття, та використання приватних уповноважених агентів для цілей оцінки та оформлення товарів. Це дозволить митним органам виконувати звичайні перевірки на основі методів оцінки ризику та без дискримінації;
- публікація середніх показників тривалості митного оформлення, а також вимоги до відповідних органів надавати торговельним операторам причини значних затримок в оформленні індивідуальних вантажів;
- надання національного режиму для транзитних товарів.

Інші угоди

Україна не уклала двосторонніх угод, пов’язаних із сприянням торгівлі, однак Україна є членом Світової митної організації, а також активним членом Економічної комісії ООН для європейських комітетів з питань сприяння торгівлі (UNECE).

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ (ВТРАТИ ТА ЗДОБУТКИ)

Головна економічна вигода від заходів сприяння торгівлі полягає у здешевленні операцій з імпортування та експортування.

Зараз відносна частка витрат на кордоні в ціні експорту складає від 4¹ до 6² відсотків. Розрахунки³ вказують на те, що ці витрати можна зменшити на 50 відсотків шляхом впровадження митних процедур ЄС. Крім того, нещодавнє дослідження⁴ в ЄС дозволило з’ясувати, що двома найважливішими факторами, що впливають на розвиток внутрішньої торгівлі в ЄС, стали скасування митної документації (48 відсотків відповідачів зазначили, що це мало позитивний вплив на їх бізнес) та скасування контролю на кордоні (42 відсотка). Це вказує на те, що український бізнес виграє від підвищеної ефективності на кордоні.

Низка досліджень також вказує на неефективність Митної служби України:

¹ Дослідження ICPS (2007 р.): Вільна торгівля між Україною та ЄС: Оцінка наслідків

² Компанія ECORYS (2008 р.): Оцінка впливу на стабільність торгівлі внаслідок УВТ між ЄС та Україною в рамках посиленої Угоди між Україною та ЄС.

³ див. вище.

⁴ Центр соціальних та економічних досліджень (CASE) (2006 р.) - Перспективи економічних відносин між ЄС та Україною

- приблизно 15⁵ відсотків митних оцінок у 2005 році потім необхідно було уточнювати;
- у 2004 році середня тривалість⁶ митного оформлення одного вантажу складала 3.2 днів, а вартість складала \$156.60 доларів США — не враховуючи мита або податки на експорт;
- опитування серед українських підприємств виявило наступні перешкоди в торгівлі: часті “неофіційні платежі”, довільне тлумачення правил офіційними особами, часті зміни вимог, непослідовні та нечітко сформульовані митні правила, занадто тривале бюрократичне прийняття рішень та висока вартість забезпечення відповідності регуляторним вимогам.

ПІДХОДИ ЄС В РАМКАХ ІНШИХ УГОД

Євро-середземноморські асоціативні угоди (включаючи угоди з такими країнами, як Туніс, Ізраїль, Марокко, Йорданія, Алжир та Ліван) базуються на загальних домовленостях щодо різних широких цілей, включаючи:

- спрощення процедури митного оформлення товарів (комп'ютеризація митних процедур є необхідною – у випадку Ізраїлю);
- розробка єдиного адміністративного документу, подібного до аналогічного документу, який використовується в ЄС (за винятком Ізраїлю та Лівану);
- забезпечення можливості сполучень між транзитними системами ЄС та країн - партнерів (крім Ізраїлю);
- обмін інформації серед експертів, організація спеціалізованих семінарів та навчань, а також надання технічної допомоги, у разі потреби.

Угоди про вільну торгівлю між ЄС та Чилі та Мексикою є самими детальними, при чому Угода з Чилі є самою повною:

- спрощення вимог та формальних процедур, пов'язаних із митним оформленням товарів та підвищення прозорості та ефективності митних операцій;
- розробка процедур, які б дозволили збирати дані про експорт та імпорт у єдиному органі — зменшення обсягу, спрощення та стандартизація інформації, яка наводиться в митних документах, та забезпечення застосування єдиного вхідного та вихідного документу відповідно до міжнародних стандартів;
- забезпечення координації діяльності митних та інших контролюючих органів з тим, щоб цей орган, що збирає інформацію, здійснював офіційний контроль в сфері експорту та імпорту;
- комп'ютеризація митних процедур та можливе створення спільних стандартів;
- застосування сучасних митних технологій, включаючи управління ризиком, спрощені процедури імпортування та продажу товарів,

⁵ Див. вище.

⁶ Світовий банк (2004 р.) – Аналіз торгової політики України

контроль після реалізації товарів, та способи аудиторських перевірок компаній;

- створення єдиної позиції серед міжнародних організацій, які розглядають митні питання — СОР та Світова митна організація (СМО).

Стабілізаційні та асоціативні угоди ЄС, такі як угоди між ЄС та Хорватією, йдуть далі у напрямку більш повної гармонізації та передбачають "наближення митної системи Хорватії до митної системи ЄС" та співробітництво в митній сфері, включаючи:

- можливість підключення між транзитними системами ЄС та Хорватії, а також застосування єдиного адміністративного документа (ЕАД);
- вдосконалення та спрощення інспекцій та формальних вимог стосовно перевезення товарів;
- розвиток Сторонами прикордонної інфраструктури;
- розвиток митного співробітництва та надання підтримки з метою впровадження сучасних митних інформаційних систем;
- обмін інформацією, включаючи інформацією про методи розслідування;
- ухвалення Хорватією Зведеної номенклатури;
- навчальна підготовка митних службовців;
- взаємна допомога між адміністративними органами в сфері митних питань між Сторонами.

ПИТАННЯ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ІНТЕРЕС ДЛЯ УКРАЇНИ

Що це означає для зацікавлених сторін та учасників переговорів в Україні:–

Наслідки: Якщо Україна ухвалить митні закони та процедури ЄС, які будуть вигідними для усіх учасників торгівлі:

→ *Скільки часу буде потрібно для того, щоб адаптувати діючі митні закони та процедури до законів та процедур ЄС?*

→ *Скільки це коштуватиме?*

Подальші кроки: Зацікавлені сторони повинні узгодити з учасниками переговорів - представниками державних відомств період часу, необхідний для впровадження митних процедур ЄС:

→ *представники виробників, які вважають, що існуючий режим сприяння торгівлі/митний режим негативно впливає на їх конкурентоспроможність та торгівлю, повинні детально визначити наслідки для свого бізнесу (додаткові витрати) та виступити на підтримку найскорішого впровадження процедур ЄС;*

СТА

- українські митні органи мають навести розрахунки вартості та часу, пов'язаних з впровадженням процедур ЄС, та підготувати обґрунтовану позицію стосовно провадження цих процедур;
- усі зацікавлені сторони повинні узгодити з учасниками переговорів час, необхідний для ухвалення та впровадження асquis ЄС в інтересах всієї нації.